

264483 - E-cüzdan Üzerinden Fatura Ödemelerinde Prim veya İndirim Alınmasının Hükmü

Soru

Elektronik cüzdanlardan elektrik faturasını ödeyen kişiye "iadelî para" olarak %10 veya %15 oranında para verilir bu parayı almanın hükmü nedir? Bu cüzdanlar ayrıca 100 tutarında yükleme yapıldığında % 50'sini geri kazanma seçeneği de sunuyor. Bu cüzdanlar banka olmadığına göre söz konusu para faiz sayılır mı?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

E-cüzdanların ancak işleyiş biçimi, varsa yatırım yapmanın yolları ve bunun Şeriat'a ne ölçüde uygun olduğu bilindikten sonra hakkında hüküm verilebilir.

Ama sizin durumunuzda olduğu gibi müşteri ve durumu hakkında bir bilgi yoksa sorun yoktur.

Burada iki şeyden bahsettiniz:

Birincisi: Cüzdan üzerinden elektrik faturasını ödeyenlere fatura bedelinin %10'u veya %15'i iade edilir. Bu konuda şu ayrıntılar mevcuttur:

1. Cüzdanda paranız yoksa- ki bu düşük bir ihtimal- o zaman bu indrimi alırken cüzdandan ödeme yapmanızda bir sakınca yoktur ve belki de cüzdan elektrik şirketinin indiriminden faydalanacaktır.
2. Cüzdanda paranız varsa: bu parayla meşru bir yatırım yapılıyorsa, cüzdandan ödeme yapıp bu indrimi almanızda bir sakınca yoktur zira bu yatırım hediyesidir. Bu bir borç üzerine bir

hediye olmadığı için bir sakınca yoktur.

Şayet hesaptaki para ile yatırım yapılmıyor veya meşru olmayan bir yatırımda kullanılıyorsa, borç verme hükmüne girer ve borç karşılığında hediye kabul etmek caiz değildir.

İbn Mâce (2432), Yahya b. Ebi İshak'tan naklen şöyle demiştir: 'Enes radiyallahu anh'a: "Bizden bir adam, (din) kardeşine borç olarak mal verir. Sonra malı alan kimse borç verene bir hediye bulunur (bu hususta ne dersin?)" diye sordum. Enes bana şu cevabı verdi: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: ("Biriniz bir malı borç verse, sonra alan da veren kimseye bir hediye vermek veya bineğine bindirmek istese, sakın o hediyeyi almasın, bineğine de binmesin. Eğer aralarında borç alıp vermeden önce böyle (dostane) muameleler olmuşsa o başka.") Şeyhülislam İbn Teymiyye bu hadisin hasen hadis olduğunu belirtmiştir. Büyük Fetvalar (6/159).

Buhari, Sahih'inde (3814) Ebu Bürde'den naklederek şöyle demiştir: Medine'ye geldim ve Allah ondan râzı olsun Abdullah bin Selam ile karşılaştım ve bana: Sen faizin yaygın olduğu şehirdesin, Bir kimseden bir alacağın var da o sana bir saman çöpü yahut bir arpa ağırlığı kadar bir şey ya da bir yük alaf hediye edecek olursa şüphesiz ki bu bir faizdir.

Fetva Kurulu 1/542 kararlarında Al-Rajih Bank'ın paket ve saat gibi bazı ayni hediyelerin cari hesap, kredi kartı veya kredi kolaylığı müşterilerine dağıtılmasına ilişkin 355 sayılı kararında şöyle belirtilmiştir:

1. Cari hesap sahiplerine veya bazılarına ayni hediye verilmesi caiz değildir; çünkü bu davranış "Her yarar sağlayan borç faizdir" konusuna girer.
2. Cari hesap müşterilerine özel olmayan reklam hediyeleri yasak kapsamına girmez. Bilakis hesap sahipleri ve başkaları için dağıtılan kalem, takvim, dergi, kitap vb. promosyon malzemeleri gibi yasağa girmez.
3. Yatırım hesabı sahiplerine hediyelerin yatırımcıların parasından olmaması ve fayda getiren krediden olmaması şartıyla, yatırım hesapları kredi olmadığı için hediye vermek caizdir.

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör
Şeyh Muhammed Salih el-Munecid

Daha fazla bilgi için (147775) ve (106418) numaralı sorunun cevabına bakınız.

Ancak belirtmek isteriz ki, bunu mutlak olarak yasaklayan âlimler vardır. Müslüman ihtiyatlı davranır ve bu tür hediye almazsa, kendisi için daha hayırlıdır ve sorumluluğu açısından daha uygundur.

İkincisi:

Cüzdanı 100 ile borçlandıran, ondan 50 almak hiçbir şekilde caiz değildir. Bu ya faizli bir borçtur ya da bozuk (fasit) bir ortaklıktır.

Portföy sorumluları ile yapılan bir yatırım sözleşmesine göre bu para ile yatırım yapılmıyor ise bu bir borçtur, bu yüzden bundan fayda sağlamak haramdır.

Şayet yatırım yapılıyorsa:

Yatırım şartı, kârın bir yüzdesi üzerinde bir anlaşma sağlanmasıdır. Sabit bir ücret veya sermayenin bir yüzdesi üzerine anlaşmak caiz değildir. Bu ortaklığı bozar.

Buna sermaye garantisi eklenirse: Bu- tamamen- bir faizli kredisi hilesidir.

Bilinmesi gerekir ki mübah yatırımın üç şartı vardır:

Birincisi:

Örneğin gayrimenkul gibi mübah bir alanda yatırım yapmak.

İkincisi: Sermaye garanti edilmez, aksine kâr ve zarara konu olur. Çalışan taraf, kasıtlı zarar vermediği sürece zararı tazmin etmez.

Üçüncüsü: Sermayenin değil kârın belirli bir yüzdesi üzerinde anlaşmak. Örnek ortaya çıkacak kârın %10'unu alırsınız. Kar yatırım yapılan tutardan hesaplanmaz. zira her sermaye garantisi veya

İslam Soru ve Cevap

Genel Direktör
Şeyh Muhammed Salih el-Munecid

sınırlandırılmış kar üzerinde anlaşma, ortaklığı geçersiz kılar.

En iyisini Allah bilir.